

La mort en xifres

«Inserim les morts en una mena de pietosa mecànica social i petrifiquen en el record, des d'on algunes llancen una guspira al gresol de la nostra emotivitat»

Aquest mateix diari donava notícia diumenge de la portada i de les pàgines interiors que *The New York Times* dedicava a un miler de víctimes del coronavirus

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/202912/corprenedora/portada/new/york/times/record/victimes/coronavirus>) . Un 1% del total del titular que deia: ?Prop de 100.000 morts a EUA, una pèrdua incalculable?. Esfereïdora, la xifra, certament. Però encara ho era més quan anaves llegint els noms i la llegenda que els acompanyava, i que en destacava alguna cosa, de la vida d'aquella persona: ?Lila Fenwick, de 87 anys, va ser la primera dona negra que es va graduar en dret a Harvard?, per exemple. I és que davant la fredor de les xifres commou posar-hi nom i, sobretot, quan al nom hi poses cara. Sempre n'és, de colpidora, la mort, però en aquest moment, com que en xifres cada dia és notícia en el sentit periodístic del terme, sembla com si ens la preguéssim, només, en percentatges.

JV Foix escrivia, en vers, el gener de 1973, que ésser i traspàs fan un, que tot muda i tot roman, i que tots hi serem, al port, amb la desconeguda. Versos, aquests, dedicats a Gabriel Ferrater, que el dia de la mare de déu de Montserrat de l'any 72 va anar-hi ell, a buscar-la, la desconeguda. I és que el suïcidi ens porta a aquella reflexió que escrivia Sèneca a Lucili quan li deia que el savi pensa sempre més en la qualitat que no pas en la durada, de la vida; i que si li sobrevé alguna contrarietat que altera la seva quietud, decideix d'abandonar; però aquesta actitud no l'adopta només en cas de necessitat extrema, sinó que, quan l'atzar comença a inspirar-li recel, llavors ja es planteja si no és aquell, el moment d'acabar. És llavors, també, quan considera, sense cap mena d'importància, de lliurar-se a la mort o de rebre-la.

Potser la qüestió no és morir més aviat o més tard, sinó morir bé o malament; tot just perquè morir bé suposa evitar el risc de viure malament. A banda les més íntimes, inserim les morts dins una mena de pietosa mecànica social i aviat es petrifiquen en el record, des d'on algunes, ara i adés, llancen una guspira al gresol de la nostra emotivitat. ?La mort de la mare -escriu Josep Vallverdú- fou una mica la meva, i al mateix temps la certificació que el vincle umbilical s'havia romput del tot. I que tots els consols que trobaria, sumats, no valdrien pas l'impossible miracle de fer reviure aquell ésser únic?. Traslladem aquesta reflexió a tantes pèrdues arran de la Covid19.

Ferrater i Foix se'ns han fet immortals per tot el conjunt d'obra que han llegat, però com que tant la de l'un de com la de l'altre, d'obra, excel·leix en qualitat, han esdevingut clàssics: i això vol dir que perviuran en el temps. I és, doncs, a conseqüència d'aquesta permanència que en seran sempre, d'immortals absents. És la grandesa de les aportacions que tenen els noms que perduren més enllà dels qui en guarden record: perquè un existeix mentre algú en guarda record. Tot just perquè per existir necessitem el reconeixement dels altres. És l'exemple de la descripció clàssica de L'home invisible de Ralph Ellison quan diu: ?sóc invisible perquè la gent refusa de veure'm?. D'aquí la diferència entre ésser, viure i existir. L'ésser, els éssers vius el compartim amb la matèria; el viure, els humans el compartim amb els éssers vius; però existir és un verb exclusivament humà. Per existir necessitem el reconeixement dels altres.

I en la condició física de la manca de reconeixement, ens trobem que en la vellesa, dolorosament l'existència pot morir fins i tot abans que la vida s'extingeixi. ¿Per què? Doncs perquè els distribuïdors habituals de reconeixement van desapareixent. Les xifres, escandaloses, i totes amb nom, de morts en els geriàtrics també per causa de la Covid19 no ens deixen indiferents. I molta gent gran, a les residències, allarguen la vida però no l'existència. Els ha deixat l'existència abans que la vida. I aquest és un dels grans drames de la vellesa, més enllà de la soledat. No és que la gent gran no tingui necessitat dels altres, és que són aquests altres que ja

no tenen necessitat d'ells.

¿I com hi posa remei el món aquest que ens toca de viure quan la vida s'allarga cada vegada més? ¿Amb pal·liatius? Atenuen els símptomes sense actuar realment sobre la causa. Subterfugis amb efecte passatger. El trànsit de la vida i les tres vides de què parlava Jorge Manrique en aquell seu segle marcat religiosament: la vida física, la de la glòria i la de la fama. Però que no ens deixi mai l'existència abans que la vida.